

УДК 330.341.1:332.14:502.131.1

Мельник Л.С., к.е.н., доцент,
Базюк В., здобувач вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

БІОЕКОНОМІКА В СВІТОВИХ І ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИКАХ

Сучасний стан глобальної економічної системи характеризується фундаментальною трансформацією, де ключову роль відіграє перехід до моделі біоекономіки. Цей процес ґрунтується на раціональному використанні відновлюваних біологічних ресурсів та впровадженні високих технологій, що дозволяє одночасно вирішувати питання продовольчої безпеки та екологічної деградації. Світовий досвід свідчить, що успіх такої трансформації безпосередньо залежить від інтеграції біологічних процесів із цифровими інноваціями, які створюють нову якість управління ресурсами.

У країнах Європейського Союзу біоекономіка розглядається не просто як галузевий напрям, а як комплексна екосистема, де цифровізація виступає головним каталізатором. Впровадження практик Smart Farming та точного землеробства дозволяє аграріям використовувати супутникові дані та сенсорні мережі для точкового внесення ресурсів, що радикально знижує навантаження на довкілля. Водночас аналіз великих даних дає можливість будувати надточні прогнози врожайності та адаптувати економічні моделі до непередбачуваних кліматичних змін. Важливу роль відіграють також спеціалізовані цифрові платформи, які забезпечують прозорість ланцюгів доданої вартості та полегшують вихід локальних виробників на міжнародні ринки.

Особливе значення в контексті інноваційного розвитку набуває концепція смарт-спеціалізації, яка стає стратегічним драйвером для зростання територіальних громад. Цей підхід дозволяє ідентифікувати унікальний природний та інтелектуальний потенціал кожної окремої території, фокусуючи інвестиції на найбільш перспективних нішах. Завдяки смарт-спеціалізації створюється синергія між науковими центрами, приватним бізнесом та органами місцевого самоврядування. Це стимулює появу еко-орієнтованих стартапів, розвиток біотехнологічних кластерів та залучення креативних індустрій до розв'язання екологічних проблем, що зрештою підвищує загальну конкурентоспроможність регіону. Попри значні перспективи, шлях України до повноцінної біоекономічної моделі супроводжується низкою системних

викликів. Брак фінансових ресурсів та застаріла інфраструктура часто стають на заваді швидкому впровадженню інновацій на місцях. Також гостро постає кадрове питання, оскільки робота з біотехнологіями та ІТ-інструментами потребує фахівців із принципово новим рівнем компетенцій. Подолання цих бар'єрів можливе лише через реформування профільної освіти, спрощення адміністративних бар'єрів та створення сприятливих умов для міжнародного наукового співробітництва.

Системна адаптація кращих світових практик дозволить Україні не лише зміцнити позиції в аграрному секторі, а й стати активним гравцем на ринку високих технологій. Цифрова трансформація біоекономіки відкриває шлях до сталого економічного зростання, де технологічний прогрес гармонійно поєднується зі збереженням природної спадщини.

Література

1. Шацька З. Я., Когут А. Л. Smart-спеціалізація як інструмент інноваційного розвитку агропромислового сектору України. Актуальні проблеми економіки. 2025. № 1. С. 71–81. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/32498/1/1.25._topic_Zoryna-Shatska-Artur-Kohut-71-81.pdf (дата звернення: 18.04.2026).

2. Мельник Б. Економічні переваги цифрової трансформації аграрного сектору: аналіз інструментів і практик. Економіка та суспільство. 2025. № 78. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6547/6486> (дата звернення: 18.04.2026).

3. Хаустов М. М., Самойленко Д. Г., Косс А. В. Сучасні проблеми трансформації бізнес-моделей підприємств агропромислового сектору. Бізнес Інформ. 2025. № 8. С. 315–324. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2025-8_0-pages-315_324.pdf (дата звернення: 18.04.2026).